№ 95 Ausgabe B.

ГОМАН

Цэна с перэсылкай і дастаукай да хаты: на 1 год—4 м. 80 фэн., на ½ году—2 м. 40 ф., на 3 месяцы — 1 м. 20 ф., на 1 мес. — 40 фэн.

Беларуская Віленская часопісь
выходзіць два разы у тыдзень: у аўторкі і пятніцы.

Адрэс рэдакціі: Вільня, Завальная 7.
Адрэс адміністраціі і экспэдыціі: М. Стэфанская 23.

Цэна абвестак: на 4-ай старане за радок дробнымі літэрамі — 25 фэніг.; дробные абвесткі — па 5 фэн за слова. Абвесткі аб сьмерці — 60 фэн. за лінейку дробн. друкам.

№ 95 (187). Год II. Вільня, 27 лістапада 1917 г. Цэна 5 фэн. (3 кап.).

Упорные бітвы на заходзі.

26 лістапада.

Заходні тэатр:

Фронт Рупрэхта Баварскаго: У Фляндрыі між Пэлькапэль і Гелювэльт—крапчэйшая артылерыйская бітва. Мейсцовые бітвы былі для нас удачны і далі нам палонных. На паўночным усходзі ад Пашэндаля адбіто наступленьне англіцкаго батальёна. На полі бітвы на палудзенным заходзі ад Камбрэ ворагі далей упорна штурмавалі на Эншы. Нашы войскі і ўчора адбілі ворагоў без астатка. Наш нішчучый агонь быў пакірован на згуртаваных ворагоў і чысьленые панцырные самаходы на поўдні ад Гранікур. Слабые часьці ворагоў выступілі проці Бурлён, але былі адкінуты. Астаўшыеся пасьля апошніх бітв за Бурлён англіцкіе гнёзды знішчэны у крывавых бітвах. У нашы рукі папалі 8 афіцэраў, больш за 300 салдатаў і 20 кулемётаў. На палудзенным заходзі ад лесу Бурду і на палудзенным заходзі ад Фонтэнь у вострых бітвах ручнымі гранатамі мы пасунуліся ўпярод. На поўначы ад Бантэ ворагі ішлі у атаку пасьля сільнаго барабаннаго агня. Яны былі адбіты. Англіцкае наступленьне на усходзі ад Грікур зломлено перад нашымі загарадзямі.

Фронт нямецкаго Насьледніка: Пасьля сільнай падгатоўкі агнём французы атакавалі на шырыні 4 кіл. між Самонье і Бомон. Першы штурм разбіўся аб наш пяхотны і артылерыйскі агонь. Чысьленые новые штурмы адбіты; пры гэтым узяты ў палон жуавы і іншые французы. Сільны агонь трываў і наабапол Орн.

Нашы лятуны ўдачна прынімалі ўчасьці ў пэршых бітвах і падзержывалі нашу пяхоту ў бітвах пры Камбрэ і на Маасе.

На ўсходнім тэатры і македонскім фронці — ніякіх вялікшых бітв.

Італьянскі тэатр

У мейсцовых бітвах у гарах нашы войскі мелі ўдачу і ўдзержалі іх супроць італьянск. контратак.

ВЕНА. 25. XI. На усходзі ад даліны Брэнты ў упорных бітвах мы здабылі штурмам Монтэ Пэртіта. Новые, асабліва упорные контратакі італьянцоў былі дарэмны і зламаліся с крывавымі стратамі.

У Албаніі мы ўварваліся ў варожые пазыціі на заходнім беразі Босума, на палудзенным усходзі усходзі ад Бэрата, і дайшлі вяршыны на ўсходзі ад Трэпэлі у 25 кіл. на палудзенны усход ад Бэрата.

СОФІЯ. **Македонскі фронт:** На заходзі ад Бітоліі і ў завароці Чэрнай—агонь артылерыі. Нашы войскі ўварваліся на варожые пазыціі на палудзенным заходзі ад возера Дойран і вярнуліся, вядучы палонных.

БЭРЛІН. (В.Т.Б.) Нашы падводныя лодкі ў поясе блокады навакол Англіі ізноў затапілі 12 000 тонн. У тым ліку адзін параход меў 6.000 тонн.

Ад Рэдакціі.

Каб злучыць у адно ўсе кругі і ўсе палітычные кірункі беларускаго грамадзянства дзеля агульна-нацыональнай справы: сазыву ў Вільні агульна-беларускай нацыональнай Конфэрэнціі з усіх беларускіх зямель окупаціі — функціі Рэдакцыйнаго Камітэту „Гомана“ прыняў на сябе прэзыдіум Організацыйнаго Камітэту дзеля сазыву паменёнай Конфэрэнціі, зложэнаго тымчасам з ніжэйпісаных асоб:

прэдстаўнікі беларускаго каталіцкаго духавенства: *кс. Ян Семашкевіч* і *кс. Владыслаў Толочко;*

прэдстаўнікі беларускаго праваслаўнаго духавенства: *протоерэй сьв. Міхаіл Голенкевіч* і *еромонах сьв. Савватій;*

п.п. *Вінцэнты Сьвятополк-Мірскі, Язэп Ліцкевіч, Вацлаў Ластоўскі, Іван Луцкевіч, Антон Луцкевіч, Язэп Салавей, Домінік Семашко, Янка Станкевіч, Казімір Шафнагель, Язэп Туркевіч.*

Заседаньня прэзыдіума адбываюцца кожын дзень, апрыч нядзель, ў памяшчэньні Організацыйнаго Камітэту, Віленская 23, ад 1 да 2 гадз. папал.

Няпрошэные апекуны.

Выдаваная ў Чэнстахове газэта „Dziennik Polski“ ў нумэры с 31 кастрычніка г. г. надрукавала стацьцю пад загалоўкам „Po intronizacji Rady Regencyjnej“. Аўтор гэтай стацьці, п. Вацлаў Студніцкі, прызывае Рэгенцкую Раду, не чэкаючы сазыву Дзержаўнай Рады, назначыць чым хутчей чыннае міністэрство, каторае ўраз жэ прыступілобы да утварэньня польскай арміі, аб'явіўшы прымусовы набор рэкрутоў.

Для нас цікавы матывы аўтора стацьці, п. С., і мы ўспамінаем аб его пісаньні, каб даць яму належны адказ. Пан С., тлумачучы сваё прэдлажэньне, пішэ: «Памятайма, што мы (— значыць, новазбудаваная Польшча) граічым з Расеей», — а далей кажэ, што Польшча, спаўняючы свае саюзніцкіе абавязкі перад цэнтральнымі дзержавамі, значыць: выстаўляючы армію, каторая „пасьпешылабы на нашы усходніе акраіны“ (—словы стацьці), — мае права за гэта дамагацца ад цэнтральных дзержаў так сама спаўненьня іх саюзьніцкай павіннасьці.

Якаяж тэта будзе „павіннасць“ цэнтральных гасударств, каторую яны павінны выпаўніць у адплату за пасылку польскай арміі „на Дзьвіну і Бярэзіну“? Як выходзіць са слоў п. С., гэта ясна: утварэньне такой Польшчы, „граніцы каторай сягалі-бы далёка за межы конгрэсоваго каралеўства“, — значыць, як можна дадумацца, па „Дзьвіну і Бярэзіну“, а мо' і ешчэ далей! Думкі п. Студніцкаго не перэрасьлі «ўсе-польскіх» паглядаў, каторые зусім не агледаюцца на настраеньня народаў, жывучых між граніцамі „Конгрэсоваго Каралэўства“ і «Бярэзінай і Дзьвінай», — значыць, Беларусаў і Літвіноў, — і ён, п. С., лічыць, што Польшча мае права судзіць бяз іх аб іхнай долі. Пану С. здаецца, бытцым паменёные народы ахвоча згодзяцца прыняць польскіх гасьцей, каторые маняцца прыйсьці сюды, каб тут астацца, — значыць, не як дачэсные госьці і асвабадзіцелі братніх народаў, а як іх паны і векавечные валадары!

Трэба пану С. гэтые ілюзіі яго разбіць.

Літвіны, каторые ў гэты момэнт ужо организованы і маюць сваё прэдстаўніцтво ў постаці Літоўскай Краёвай Рады, як вядома, зусім не маюць ахвоты нанова папасьці пад панаваньне Польшчы і Палякоў, добра і балюча памятаючы страшэнные шкоды, якіе ўчыніла Літве і літоўскай справе гасударственая унія (злучэньне) с Польшчай, спольшчыўшай літоўскіе вышэйшые станы, спыніўшы развіцьце самабытнай літоўскай культуры і мовы, ўвеўшы Літву ў сфэру адвечнаго Польскаго анархізму, бед і катастроф.

Што датычэ Беларусі і Беларусаў, дык можэм запэўніць пана С., што с тых жэ прычын, як і Літвіны, мы маем адзінакавые з Літвінамі пачуцьця і пагляды на гэту справу. Беларусы і Літвіны, адвечные жыхары В. Князьства Літоўскаго, гэта — гаспадары на свaей зямлі, і, як такіе, яны маюць права судзіць аб сваей долі — асабліва цяпер, калі на ўсім сьвеці чуваць кліч, што кожын народ мае права на самаазначэньне. А наша воля ў гэтай справе зусім нязгодліва с плянамі і апэтытамі пана С. і падобных да яго.

Якіе-ж гэные апэтыты, відаць са стацьці тагож пана С. у нумэры „Dzien. Polsk.“ з 21 лістапада г. г. пад загалоўкам: „Dla czego nie mamy wojska?“ Тамака сказано: «мы змарнавалі яго (войска), ды гэтак паменшылі нашы граніцы на ўсходзі, каторые далі-бы нам магчымасць **колонізацıі** і размнажэньня». — Ага! Дык вось дзе вылазіць шыла з меха, дык значыць усе выкрыкі аб «брацтве двух ад вякоў злучэных народаў», якіе так часта мы чуем ад палякоў, маюць толькі адну мэту: здабыць тут, у нашым краю, зямельных абшараў дзеля пасяленьня колоністаў з лішне густа насялённаго Польскаго Каралеўства! Цяпер нашы селяне — Беларусы і Літвіны — могуць бачыць чорна на белым, аб што тут, між іншым, ідзе справа: аб тое, каб прыгодные дзеля рассяленьня землі ў нашым краю занялі-бы не нашы малазямельные селяне-хлебаробы — Беларусы і Літвіны, а чужые нам польскіе мужыкі, прыблуды с Польшчы!..

На гэта можэм даць пану С. яго партыйным кумпанам толькі адзін адказ: рукі вон! Мы маем наш край і нашу зямлю для сябе, а не для чужынцоў, — і годзе вам лезьці да нас с падобнымі дамаганьнямі!

Пан С. пэўне захочэ пазывацца на мэмор'ял «44-ох тутэйшых Палякоў» да нямецкаго канцлера, жадаўшых злучэньня нашаго краю с Польшчай, ды на даўнейшые заявы ў гэтым духу с чысьленымі подпісамі, пасыланые летась да польскай Дзержаўнай Рады.

Што датычэцца апошніх, дык у той час іх ешчэ можна было зразумець: тады актам 5 лістапада Польшчы была дадзена абецанка адбудовы яе дзержаўнасьці, а пад той жэ час аб будучыне Літвы не сказалі ні слова, і шмат хто верыў, што ей грозіць аннэксія. Нядзіва, што людзі малаверные, без шырэйшаго палітычнаго пагляду, маглі на момэнт падумаць, бытцым аднаўленьне дзержаўнай еднасьці нашаго краю с Польшчай становіць ядыны способ ратунку.

Але цяпер, калі і перад нашым краем адкрываецца магчымасць адбудовы свайго вольнаго быту, калі аснову дзеля гэтаго дае формула мірных варункаў, прынятая нямецкім перлямэнтам і аўстрыяцкім урадам, апавешчэная Папежэм у адозве да ваюючых гасударств і т. д., — цяпер думка аб злучэньні Беларусі і Літвы з Польшчай прызнана ўсемі, хто стаіць на шчыра краёвым становішчы, нежаданай і шкоднай для нашаго нацыональнага развіцьця, нязгодлівай з інстынктам сьвядомых беларускіх і літоўскіх народных масс, а перад усім — пры сучасным укладзе палітычных варункаў — неспаўнімай.

Што датычэцца паменёнаго мэмор'ялу «44 ох», пададзенаго нямецкаму канцлеру «сьметанкай» тутэйшаго „польскаго" грамадзянства, каторае выступае па загаду «эндэкаў» (нацыоналістаў) і ня здолее адкаснуцца ад іх, каб сьмела стануць на краёвым, згодлівым з воляй тутэйшых народных масс, становішчы — дык успамінаньне аб ім ня мело бы ніякай вагі і ніякай рэальнай асновы. Бо-ж вядома, што значная часьць апалячэнай ад вякоў краёвай інтэлігэнцыі, не маючы нічога супольнаго з беларускімі і літоўскімі народнымі массамі і выступаючы проці дамаганьнёў і нацыональнай сьвядомасьц гэтых масс, ня можэ быць прызнана за сур'ёзную і правамоцную прэдстаўніцу краёвых народных ідэалоў і не мае ніякаго права пастанаўляць аб будучыне краю, ў каторым жывуць мільёны іншаго народу, ужываючаго іншых языкоў, маючаго свае ўласные ідэалы і жаданьня, а глаўнае — жадаючаго быць сабой, быць гаспадаром на сваей зямлі, засьцерэгаючаго сабе право самому судзіць аб сваей долі.

Мы — ня ворагі Польшчы, каторая, як і мы, адбудоўвае сваю гасударственнасць, але пастольку, паскольку яна астанецца ў сваіх этнографічных граніцах і не захочэ сягаць па неналежные ей землі. „У сваей хаці кожын сабе пан" — кажэ старая прыказка.

Іван Батура.

Аб літоўскай шляхце.

Стацьця гэта прыслана нам вядомым прэдстаўнікам літоўскаго грамадзянства.

Рэдакцыя.

Гісторычная роль, каторую польская шляхта адыграла ў гісторыі гэтаго краю, вядучы яго цераз люблінскую унію да утраты сваей дзержаўнасьці і разрыву тэй же уніі, — роль, якую сучасная краёвая шляхта хочэ адыграць у цяперашні момэнт, і роль, якую яна будзе іграць у будучыне, калі сваей інтлігэнтнасьцю зраўнуецца з дэмократыей, каторая з незвычайнай сілай рвецца да развязкі сучасных палітычных задач, і калі здалее дастасавацца да новых варункаў грамадзкаго ладу у краю, — падбівае нас звярнуцца да страніц гісторыі, каб пераканацца, ці варта нам, людзям краёвым, рупіцца аб тое, каб ісьці у згодзі са шляхтай, або каб навярнуць яе на наш краёвы кірунак, аб што гэтак клапоціцца барон Ропп і новы літоўскі палітык А. С. у „Lietuvos Aidas" (№№ 20 і 21), дый п. Казімір Шафнагель у „Гомане" (№№ 86 і 87).

Перагледзьма гісторычные дакумэнты: хто ў Літве становіў краёвую шляхту?

Вось, акт уніі 1401 году 18 студня падпісалі ў Вільні: Якай (Пліхта) біскуп віленскаго касьцёла, князь Іван Ольгімунтовіч с сынамі Андрэем, Сямёнам і інш., Мінгайло Гедыгольдовіч з родным братам Свывілем, Братоха с сынам Зеновіем, Монівід з родным братам, з братам Гедыгольдам і іншымі — с Чупурнай маршалкам, Сымон Ямунтовіч, Фэдор Леоновіч з родным братам Юрзкам, Гаштодьд с сынам Тальнусам, Гінэід с сынам Мілюсам і іншымі, Кымонт с сынам, Даўкша, Стрыгвілл, Карікоміс, Гінтоўт, Остук з родным братом Доргам, Гаштольд з родным братам Прушгіндам, Няміра з роднымі братамі, Шугайло, Олізар Вэсылёніч, Войнад Русіловіч, Кезгайло, Звінвольд Волімонтовіч, Голігін, Раман Мілейковіч з братом Волчконам. Войшунд с сынам Радзівіллам, Волочко, Бутовт, Мунтінайло, Ганущ Монтігэрдоніс, Догвін Вышыгердовіч, Драунтіс с сынам Вашкам, Волчко або Утрвіч, Волчко Коншофтовіч, Довгірд. Войніс. Врздых з братамі, Болігінд, Вэйдымін, Гэшус, Зельковіч с сям'ёй і роднымі сваімі (Volum. Legum I, стр. 61).

А акт городэльскай уніі у апошнім раздзелі сваім аб наданьню польскіх гэрбоў і клейнотаў літоўскай шляхце пералічвае рад літоўскіх родаў, каторые польская шляхта „да супольнаго брацтва і павінавацтва прыняла" («ad fratenitatis et sanguinitatis consortia receperunt») — Vol. leg. I. стр. 70. «А найперш шляхта гэрбу Леліва прыняла віленскаго ваеводу Монівіда. Задора — троцкаго ваеводу Явна. Рава — Мінігайлу, Лисы—Сунігайлу, Ястрэмбец — Няміру, Тромбкі — Гостыка, Топоры — Бутрыма, Лабэндзь — Голігунда, Порае—Міколу Быліміна, Дэмбно—Карэйву, Одровонж—Вышэгерда, Вадвіч — Пётру Мондігерда. Дрыя — Міколу Тавтігерда, Габданец — Яна Гаштольда, Пулкоза—Ваўчка Кульву, Грыфы—Бутоўта, Шрэнява—Едата, Пободзы—Калёна, Гржымала—Яна Рымовідовіча, Зарэмба—Гінэйта Концэвіча, Пержхала — Даўкшу, Новіна—Міколу Рокутовіча, Копач—Гетоўта, Роля—Дангеля, Сырокомля—Якуба Мінгайлу, Кот Морскі—Войшнара Вілколевіча, Повала—Юрыя Сангава, Помян — Сака, Доліва-Начка, Старжа—Твірбута, Долэнга — Монствіда, Богорыя — Станіслава Вышыгіна, Яніна — Войшыма Данэйковіча, Быхава — Монстольда, Сьвінка—Андрэя Дэўкнэтовіча, Кольда—Мнімунда Сосьніковіча, Суліма—Бодывіла, Налэнч—Кочана, Лодзя—Мікуша, Еліты—Гербуда, Корчак — Чуппу, Бяла Войдыла Кушаловіча, Вэнжык — Кочана Суковіча, Цёлэк—Яна Ейвільда, Годземба — Станіслава Бутаўтовіча. Осмовог (Гералт)—Сыруцёў с Кесьліна і т. д. (далейшаго спісу ані ў Volum. Legum, ані ў кнізе «Скарбец» Даніловіча німа). — Гэтым жэ актам дадзен такі прывілей: „Маюць быць устаноўлены на вечные часы дыгнітарствы, крэслы і урады, як-то: ваевода і каштэлян у Вільні, у Троках і іншых мейсцох — паводлуг нашай пастановы і волі. Дыгнітарамі-ж маюць быць толькі тые, хто вызнае каталіцкую веру і падлегае сьвятому рымскаму касьцёлу; гэтак сама і ўселякіе дажывотные земскіе урады, як каштэляніі і іншые, маюць быць даваны толькі мужам хрысьціянскай веры...»

Правядзеньне ў жыцьцё гэтаго загаду караля Владыслава Ягайлы зрабіло тое, што дыгнітарствы і урады занімалі пераважна палякі або русіны (беларусы), бо літвіноў, прыняўшых хрысьціянства, было йшчэ по-мала. Гэткіе назначэньня безупынна вызывалі пратэсты і жальбы літоўскай шляхты, Пратэсты дайшлі таго, што ўжо 2 мая 1447 году Казімір Ягелён перад самым выездам у Кракаў дзеля заняцьця польскаго трону выдаў вельмі важны земскі прывілей для літвіноў („kod. dypl. polsk." I, 188), каторы, пацьверджэны 6 верасьня 1492 г. блізка даслоўна каралём Александрам («kod. dypl. polsk.» I, 194), мае ў сабе, між іншым, гэткі артыкул:

„Дыгнітарств, дзержаў і ўселякіх урадаў і маетнасьцей дзедзічных ня будземо даваць нікому с чужых або прышлых людзей (nemini extraneo et advenae), а толькі мейсцовым (indigenis) В. Кн. Літоўскаго жыхаром.."

Што гавораць гэтые два прывілеі, забаспечываючые праву літоўскай шляхты? Яны, бязспорна, паказваюць, што становішча ў Літве здабывалі тые паны, каторыэ акружалі караля у Кракове, каторые у Літве знаходзілі тое, чаго ім не хватало ў Польшчы, каторые, ўрэшці, «умелі хадзіць каля свайго інтэрэсу», як цяпер гаворыцца.

(Канец будзе).

У Вільні і ваколіцах.

× **„Беларускі Календар на 1918 год"** друкуецца і скора выйдзе з друку. „Беларускі Календар" выходзіць кожын год ад 1909 году. За 9 гадоў выдавецтво календара заваевало агульные сымпатыі цікавым падборам матэр'ялу і акуратнай абработкай. Трэба думаць, што і сёлетні выпуск, ня гледзячы на ненормальные варункі ваеннаго часу, здаволіць сваіх чысьленых чытачоў, як і ў мінулые гады.

× **Работа на часі.** Пры прытулку Беларускаго Таварыства «Золак» сарганізавана майстэрня дзеля рэпэрацыі і значэньня бялізны. Работу прыймае канцелярыя прытулку (Бэрнадынскі завулак № 7) ад 12 да 3 гадзіны штодзень, апрача сьвят.

Апроч гэтаго Урад Т-ва наладжывае майстэрню дзеля выробу ботаў з дрэўлянымі падошвамі; майстэрня гэта скора ўжо будзе чынна.

× **Аб беларускай культуры**. 3 снежня прафэсар гісторыі Рэйхсвальдзкаго унівэрсытэту, Куршман, прачытае ў салі нямецкаго Soldatenheim'а, Св.-Юрскі пр. 9, лекцію на тэму: «Kultur der Weissruthenen» (культура беларусаў). Лекція будзе ілюстрована туманнымі абразамі.

× **Выясьненьне.** Як мы даведаліся, князь Станіслаў Сапега Вой, аб каторым мы успаміналі у прошлым нумэры, быў у 1916 гаду шэфам 1 гузарскаго палка і камэндантам інжынернаго аддзелу І брыгады польскіх легіонаў.

× **У Мікалаеўскім саборы** прыбіта даска з надпісам аб бытнасьці ў ім цара Александра II ў 1867 гаду. Проці гэтай табліцы нямецкіе ўласьці прыбілі цяпер другую —аб бытнасьці ў саборы імператара Вільгэльма 29 чэрвеня 1917 г.

× **Зборшчыкі падаткаў.** Stadthauptman апавешчае, што дзеля збору падаткаў у местовым окрузі Вільні назначэны ваенные і цывільные асобы. Усе зборшчыкі, прынімаючы грошы, павінны паказваць свой дакумэнт. Апрыч таго, цывільные зборшчыкі маюць на левым рукаве шэрую павязку з надпісам: „Steuererheber" (зборшчык падаткаў).

× **Купля бульбы на зіму** можэ адбывацца ня толькі ў пекарнях, але і ў местовых крамах.

× **Справа солі.** «Wil. Ztg.» пішэ: «Нас паведамляюць, што местовые крамы і коопэратывы атрымалі даволі солі, і німа патрэбы баяцца недастачы яе».

× **Беражэньне сьветла.** Каб зберагчы сьветло, Stadthauptmann загадывае паменшыць асьвятленьне у крамных вокнах. На 3 кв. мэтры павінна гарэць толькі 1 лямпа на 25 сьвеч, на 5 кв. м. — 1 лямпа на 32 сьвечы, а для вялікшых — на 50. Крамы, занімаючые абшару 10 кв. м., могуць паліць у сярэдзіне 1 лямпу на 25 сьвец. Адначасна цэна за асьвятленьне павялічываецца: замест 1 м. — да 2 м. за кілоўатт—гадзіну.

× **Тэмпэратура.** Найвышэйшая і найніжэйшая тэмпэратура за апошніе дні была (па Цэльсію):

	найвыш	найніж.
21—22	+ 2°	− 3°
22—23	+ 1	− 4°
23—24	+ 5	0
24—25	+ 7	+ 2°

З усяго Краю.

ЕРУЗАЛІМКА, пад Вэркамі. Майсей Рамаоўскі пагнаў на пашу сваю чорную кабылу $2^1/_2$ году, каторая прапала, — як здаецца, украдзена.

ГРОДНЯ. У той аўторак сюды прыехала група нямецкіх духоўных, каб пазнаёміцца з местам.

БЕЛАСТОК. У апошніе дні тут украдзены тры сьвіньні; адна з іх мела 6 пудоў вагі.

БЕЛАСТОК. 20-гадовы сын купца, Мануш Блох, ударамі нажа забіў сваю палюбоўніцу, Любу Тыктін, праз зайздрасць. На судзе ён тлумачыўся вялікай любовяй, каторая пазбавіла яго панаваньня над сабой Суд прызнаў, што Блох ўчыніў забойство праз злосьць, калі аказаўся пакінутым Тыктінай. Яго засудзілі на сьмерць.

ВАУКАВЫСК. На запрошэньне Krejshauptmana, праваслаўны сьвяшчэннік з Гродні аб'ехаў павет і першы раз ад адходу расейцаў адпраўляў службу Божу. Праваслаўнае насяленьне у аддзяку за гэта падало Krejshauptmanu адрэс.

У адным толькі Ваўкавыску прышлося ахрысьціць больш за 200 дзяцей.

СЕМАТЫЛЫ. За падрабляньне нямецкіх двухмарковак і рублёвых бумажэк валадзелец чайнай, Янкель Капялюшнік, засуджэн на 5 гадоў у папраўчы вастрог і на 122 маркі штрафу.

ПЛАЦІЧНО, пад Сувалкамі. Між 16 магільнікамі пагібшых у гэтай вайне салдатаў у Сувальшчыне тутэйшы магільнік у лесі устроен у найбольш романтычным мейсцы. Усе магілы абложэны мохам, дарогі пасыпаны жоўтым пяском. Над магіламі узнімаецца купол са сталетніх дрэў.

МАР'ЯМПОЛЬ. Найлепшай ілюстрацией тэй блутаніны, якая пануе ў нашым краю у справах веры і нацыональнасьці, можэ служыць гэткі факт. У нашым месьці ёсць трое жыхароў с прозьвішчэм Шмід, Кавальскі і Кузьнецов. Шмід — католік і з гэтай прычыны запісан палякам; Кавальскі — праваслаўны і запісан расейцам; Кузьнецов — лютэранін і запісан, як немец! Цікава адзначыць, што ўсе трое належаць да тутэйшэй інтэлігэнцыі і, значыцца маглібы разабрацца у справах веры і нацыональнасьці.

ЛОДЗЕІ, сэйнэнск. пав. На Абрама Прусака, 17 гадоў, 19 лістапада ў вечары, напалі двое невядомых, прыдушылі яго і зрабавалі 260 марак.

НІЖНІЕ ШАНЦЫ (пад Коўнай). У фабрыцэ машын будаўлянаго аддзелу Ob Ost украдзен раменны пояс 17 мэтраў доўгі ца-

ной 4,000 м. С прычыны недастачы другога пояса на замену фабрыка была прымушэна да часу спыніць работу,

МІТАВА. У апошні тыдзень паліція арэштавала значны запас мяса, гароднін і цукру, на прывоз каторых не было дадзено паваленьне.

ТАБОР, пад Мітавай. С тутэйшай бальніцы для вар'ятаў уцёк вар'ят Розэ, 40 дадоў. Усе весткі аб ім просяць падаваць у паліцэйскае упраўленьне ў Мітаве.

РЫГА. Для занятых немцамі часьцей Ліфляндзіі і Эстляндзіі выдаецца тут асобны «спіс прыказаў і загадаў», важных толькі для гэтых зямель.

Офіцыяльны аддзел.

Апавешчэньне.

500 марак нагрannа.

5 лістопада г. г. ляснік Рынковіча, с Пакрэмця, пав. Вільня-Land., знайшлі забітым у лесі у 2 кіл. на поўначы ад Пакрэмця. На галаве трупа былі раны, зробленые сякерай. Ёсць падазраньне, што ліхадзеі — гэта зладзеі дрэва са Скорупян.

Хто задзержыць ліхадзеёў або магчымых супольнікоў іх, ці дасць ведамасьці аб іх асобах і мейсцу укрыцьця, памагаючы гэтак арэштаваць і пакараць іх, таму дадуць награду да 500 марак.

Усе ведамасьці трэба падаваць п. Kreishauptmanu Вільня—Land або найбліжэйшай жандарскай варце.

Цяжкіе кары ждуць кожнаго, хто дасць ліхадзеям ці супольнікам іх схоўку, ці іншую помач.

Вільня, 7 лістапада 1917 г.

Der Chef der Militär-Verwaltung Litauen

Franz Joseph Fürst von Isenburg-Birstein.

Апавешчэньне.

500 марак награды.

У начы на 14 лістапада 1917 г. тарфяны завод пры станції Кена, пав. Вільня-Land., згарэў. Пры гэтым згарэлі 32.000 цэнтнэроў торфу дзеля пасьцілкі.

С прычыны таго, што пажар узняўся далёка ад вогнішча, ёсць падазраньне ў падпале.

Хто задзержыць ліхадзеёў або магчымых супольнікоў іх, ці дасць ведамасьці аб іх асобах і мейсцу укрыцьця, памагаючы гэтак арэштаваць і пакараць іх, таму дадуць награду да 500 марак.

Усе ведамасьці трэба падаваць п. Kreishauptmanu Вільня—Land або найбліжэйшай жандарской варце.

Цяжкіе кары ждуць кожнаго, хто дасць ліхадзеям ці супольнікам іх схоўку, ці іншую помач.

Вільня, 17 лістапада 1917 г.

Der Chef der Militär Verwaltung Litauen

Franz Joseph Fürst von Isenburg-Birstein.

ВЕСТКІ З РАСЕІ.

КОПЭНГАГА (В.Т.Б.). Заграінічны прэдстаўнік большэвікоў атрымаў с Пецярбурга урадовую тэлеграму, паводлуг каторай на старане большэвікоў — уся армія і флот, уся паўночная, захадняя і палудзенна-заходняя часьці Расеі з гарадамі: Пецярбург, Масква, Кіеў, Харкаў, Одэсса, — Урал і Сібір. Пытаньне аб стравваньне —сур'ёзнае. Хлеб дастаўляць трудна. Ніжэйшые жалезнадарожные служачые стаяць на старане большэвікоў. З гэтай прычыны апор чыноўнікоў не мае вагі. Главнакамандуючый Духонін арэштован.

ЛОНДОН. „Times" пішэ, што англіцкі ўрад загадаў паслу ў Пецярбурзі у прыпадку апублікаваньня тайных умоў пакінуць Пецярбург з усім пасольствам.

ЛОНДОН. У палітычных кругах апаведаюць, што расейска-францускай умова ня толькі аб адабраньні ў Нямеччыны Эльзас і Лётарынгіі, але і ваколіц ракі Саар, зроблена ужо пасьля упадку монархіі міністэрствам Мілюков-Гучков. Гэтым тлумачыцца упорная адмова ўсіх расейскіх урадаў апублікаваць тайные умовы.

ПЕЦЯРБУРГ. Нератов выдаў Троцкаму ключы ад архіваў, дзе схаваны тайные умовы Расеі с саюзьнікамі.

РОТТЭРДАМ. Троцкій заявіў, что ён мае усе тайные дыплёматычные умовы с саюзьнікамі і не адкладаючы апублікуе іх.

ЖЭНЕВА. „Journal" пішэ, што англіцкі пасол пакінуў Пецярбург.

ПЕЦЯРБУРГ. Ленін разаслаў усім салдатам і матросам расейскай арміі, што главнакамандуючаму Духоніну загадано 20 лістапада прэдлажыць усім ваюючым замірэньне. Духонін сперша не адказваў на гэта, пасьля адказаў крутнёй, а ў канцы адмовіўся пачаць перэговоры аб замірэньні. Тады Духоніна пазбавілі главнай каманды і на яго мейсцо назначылі Крыленка.

ПЕЦЯРБУРГ. (П.Т.А.). Троцкій разаслаў прэдстаўнікам Расеі цыркулярнае пісьмо, наказуючы, што 26 кастрычніка (8 лістапада) утварыўся новы урад з галавой Леніным. Разам с тым апавешчаецца змест прэдлажэньня замірэньня і дэмократычнаго міра на аснове незалежнасьці без аннэксій і контрыбуцій.

Кіраўніцтво заграінічнымі справамі аддадзено Троцкаму.

Новы урад пастанавіў паменьшыць склад арміі і пусьціць дамоў рэкрутоў 1899 году.

КОПЭНГАГА. Расейскіе газэты пішуць, что англічане налажылі арэшт на расейскіе караблі ў паўночных водах і расейскі крэйсер «Аскольд» у Сяродземным моры.

ВАШЫНГТОН. Амэрыканскі ўрад пастанавіў забараніць вязьці ў Расею спажыўные прадукты і снарады, пакуль там ня выясьніцца палажэньне і не утворыцца пастаянны урад, каторы прызнае Амэрыка. Калі ўласьць астанецца ў руках большэвікоў, і яны будуць правадзіць сваю праграму міра з Нямеччынай, дык забарона гэта будзе пастаянная.

ГЭЛЬСІНГФОРС. „Politiken" пішэ, што фінляндзкі сэйм пэрэвагай 127 проці 60 галасоў пастанавіў прыняць на сябе чиннасьці, якіе раней выпаўняў цар, як вялікі князь фінляндзкі. Закон аб грамадзкім (валасным) упраўленьні прынят пэрэвагай 147 проці 45 галасоў; закон аб 8-гадзінным дню работы — 141 проці 42.

ПЕЦЯРБУРГ. (Рэўтэр). Выбарные спіскі дзеля установчаго сэйму ўжо уложэны. Выступае 19 партый.

Ленін выпусьціў апавешчэньне, што ўся гасударственая ўласьць перэйшла ў рукі рады раб. і салд.

Газэтные абвесткі прызнаны монополіеў гасударства.

З усяго сьвету.

БЭРЛІН. (В.Т.Б.) У прускі парлямэнт пададзены праекты законаў аб прускай конституціі: аб выбарах у ніжнюю палату, складзе верхняй палаты і бюджэтных правох апошняй.

Праектуецца завясьці роўные, простые і тайные выбары. Права падачы голасу мецімэ кожын пруські падданы, скончыўшый 20 гадоў, у тэй грамадзе, ў якой пражыў ня менш году. Ваенные з выбороў выключаюцца.

У парлямэнт можэ быць выбран кожын прусак, скончыўшый 30 гадоў. Выбраным лічыцца той, хто атрымаў больш паловы ўсіх пададзеных галасоў (абсолютную большасьць). Калі ніхто не атрымаў абсолютнай большасьці, выстаўляецца кандыдатура двух асоб, атрымаўшых найвялікшае чысло галасоў.

Верхняя палата мае складацца с прынцаў — членаў каралеўскай сям'і, 60 членаў фэодальных родаў, 36 бургомістраў вялікіх мест, 36 прэдстаўнікоў старых памешчыцкіх сямей, 36—таргоўлі і прамышленасьці, 72 — местовых і земскіх самоупраўленьняў, 3 — Бэрліна, 1 — гогэнцольлернскаго княства, 36—сельскай гаспадаркі, 12—рамесьнікоў, 16 — вышэйшых школ, 16 — пратэстанцкаго і каталіцкаго духавенства. Апрыч таго Карона можэ назначыць у верхнюю палату да 150 сваіх даверэных асоб.

На заседаньнях верхней палаты павінны быць ня менш 212 асоб. Чысло членаў верхняй палаты не павінно быць больш за 510 (ня лічучы членаў каралеўскай сам'і).

ТЭЛЕГРАМЫ.

Нямецкіе апавешчэньня:

23. XI. Заходні тэатр:

Фронт Рупрэхта Баварскаго: У Фляндрыі артылерыйская бітва дайшла па абедзі вялікай сілы. На полі бітвы на полудзенным заходзі ад Камбрэ цэнтрамі бітвы былі Мэвр і Фонтэнь. Проці Мэвр ворагі вялі некольки штурмаў. Пачатковые ўдачы іх былі знішчэны контратакай. Наабапол Фонтэнь і с Фонтэнь англічане павялі вялікіе сілы проці нашых ліній. У вострай бітве на штыкі ворагі былі адкінуты. Наша пяхота сама перэйшла ў наступленьне і ўзяла штурмам Фонтэнь. Лес ля Фолі ачышчэн ад ворагоў. Англіцкіе атакі проці Руміії, Бантэ і Вандуй зламаліся з вялікімі стратамі. У начы артылерыйская бітва была сільная. На раніцы на поўдні ад Мэвр узняліся новые бітвы.

Фронт нямецкаго Насьледніка: Між Воксэйён і Краон, у Шампані і наабапол Маасу агонь узмацаваўся.

24.XI. Заходні тэатр:

Фронт Рупрэхта Баварскаго: Артылерыйскі агонь у Фляндрыі далей крапчэў.

На палудзенным заходзі ад Камбрэ англічане далей стараліся завязаць становучую бітву. Пасьля сільнаго агня ад Кэан да Банкэ пачаўся сільны штурм на Эншы, каторы зламаўся. У вострых бітвах проці чысленых штурмаў мы, упорна бароннючыся, абаранілі Мэвр. Асабліва быў сільны штурм на Бурлён, Фонтэнь і ля Фолі. За густым ланцугом панцырных самаходаў выступіла густой массай пяхота. Штурм зламаўся аб нашы войскі і аб нішчучый агонь нашай артылерыі. С цяжкімі стратамі ворагам удалося дабыць Бурлён; контратакай ворагі былі выкінуты з гэтай вёскі і с сумежнаго лесу. Гэтак сама дарэмна марнавалі свае сілы, штурмуючы Фонтэнь і лес ля Фолі. Перад аднэй толькі вёскай Фонтэнь ляжыць 30 разбітых панцырных самаходаў. Сільны агонь на полі бітвы пры Камбрэ трываў усю ноч.

Фронт нямецкаго Насьледніка: На многіх адрэзках фронту баевая чиннасьць францускаў узмацавалася.

Ад 20 лістапада па сягоньняшні дзень ворагі утрацілі 27 самалётаў. Ротмістр Richthofen збіў свайго 62-га ворага.

На усходнім театры і Македонскім фронці—без перамен.

Італьянскі тэатр:

Між Брэнтай і Піяве адбіты італьянскіе штурмы.

25. XI. Заходні тэатр.

Фронт Рупрэхта Баварскаго: У Фляндрыі артылерыйская бітва між Зандвордэ і лесам Гутгольст ізноў дайшла вялікай сілы. Англіцкае наступленьне на дарозі Іпр-Мэнін адбіто. На полі бітвы на палудзенным заходзі ад Камбрэ ішлі вострые, але толькі мейсцовые бітвы. Проці Эншы англічане пасылалі вялікіе сілы, штурмаваўшые дарэмна 4 разы. Іх страты асабліва цяжкіе. Нашы войскі контратакай пасунуліся ўпярод на некольki сот мэтроў. Пасьля сільнай артылерыйскай падгатоўкі ворагі ў вечары атакавалі вёску і лес Бурлён. Пад зашчытай штучнаго тумана яны дайшлі да вёскі. Контратакай, у вострых начных бітвах штыкамі, ворагі адкінуты назад. Проці Бантэ раніцай і па абедзі ішлі дарэмные наступленьня.

Фронт нямецкаго Насьледніка: Блізка на ўсенькім фронці—жывейшая чиннасьць француза.

Фронт Альбрэхта Вюртэмбэрскаго: На ўсходзі ад С. Мель і ў палудзенна-заходнім Эльзасе крапчэйшы артылерыйскі і мінамётны агонь.

На ўсходнім тэатры і македонскім фронці — нічога выдатнаго.

Італьянскі тэатр.

Італьянскіе штурмы наабапол даліны Брэнты і проці Монтэ Пэртіко зломлены.

КАЛЯ ВАЙНЫ.

ЛОНДОН. Палкоўнік Гаўс, памочнік Вільсона, назначэн за члена ваеннай рады саюзьнікоў, як прэдстаўнік Амэрыкі.

ЖЭНЕВА. Палкоўнік Гаўс сказаў карэспандэнтам газэт ад імі Амэрыкі аб цьвёрдай пастанове апошняй ваеваць далей дзеля вызваленьня сьвету ад мілітарызму.

ЛОНДОН. У англіцкай Ніжняй Палаці было заяўлено, што ад канца лютаго да канца кастрычніка затоплены 1.532 судны.

БЭРЛІН. (В.Т.Б.). За месяц кастрычнік падводные лодкі цэнтральных дзержаў затапілі 674.000 тонн. Ад пачатку падводнай вайны затоплено гэтак 7.649.000 тонн.

БЭРЛІН. (В.Т.Б.). На заходнім узбярэжжы Англіі нашы падводные лодкі іэноў затапілі 12.000 тонн.

БЭРЛІН. (В.Т.Б.). Новые ўдачы падводных лодак у Паўночным моры: тры параходы і адзін парусьнік.

БЭРЛІН. (В.Т.В). Новые ўдачы падводных лодах у Сяродземным моры: 8 параходаў і 2 парусьнікі разам ёмкасьцю 32.000 тонн.

БЭРЛІН. (В.Т.Б.). Нашы падводные лодкі ў Паўночным Ледавітым акіане іэноў затапілі 5 параходаў ёмкасьцю разам 14.000 тонн.

АБВЕСТКІ.

Друкавана у друкарні М. Кухты. Выдавецтва «Гоман». Рэдактар Язэп Салавей.